

פרוטוקול מס' 135

מישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט
פיוס ב', י"ט בתמוז תשל"א - 12.7.71, שעה 9.00

נכחו:

חברי הוועדה:

- י. גולדשמידט - היו"ר
- פ. אביזוהר
- י. ארידור
- א. אנקוריון
- פ. ביבי
- ג. האוזנר
- א. עופר
- ש. פרידמן
- ח. צדוק
- י. קורן
- י.ה. קלינגהופר

מוזמנים:

- א. ידין - המשנה ליועץ המשפטי לממשלה
- פ. שלי - המשנה על ניסוח החוק ועל השמות
- א. דמביץ - סגן המשנה על
- י. קרפ - משרד המשפטים
- ב. אבלין - משרד התחבורה
- ניצב-משנה י. קרתי - משרד המשטרה

מזכירת הוועדה: ר. פלחי

רשמה: ח. ביתן

סדר היום:

- א) חוק חוקרים פרטיים ושירותי שמירה (נוסח לבן, סעיף 1) - סיכומי ועדת משנה ג.
- ב) פקודת הנפלים (נוסח חדש), תשל"א - 1971 - סיכומי ועדת משנה א.

אני פותח את הישיבה.

היו"ר י. גולדשמידט:

חוק חוקרים פרטיים ושירותי שמירה (א)

בפנינו נוסח מה-21 ביוני.
ברצוני להודות לחבר-הכנסת ביבי, יושב ראש ועדת המשנה שעשתה את
העבודה, ולבקשו להציג בפנינו את החוק בצורתו הנוכחית.

היו"ר פ. ביבי:
חוק זה נדון בתחילה במליאת
הוועדה ואחר-כך הועבר לוועדת
המשנה. לאחר שהועבר אלינו התחלנו לשמוע את הגורמים הפעוניינים
בנושא הנדון ונזכחו לדעת עד כמה חסרים היינו ידיעה מספקת על
היקף הנושא והבעיה. לכן נאלצנו לחזור שוב לאותם סעיפים שמליאת
הוועדה כבר דנה בהם, ואת השינויים שהכנסנו בסעיפים אלה אניא בפירוח
לידיעת מליאת הוועדה ולאישורה.

בין הגורמים הפעוניינים ששמענו
היו גם שבאי-מקצועין, ואלה ביקשו שנכלול אותם בחוק זה בפרק מיוחד
או שנוציאם במפורש מתחום תחולתו של חוק זה או שנחוקק חוק נפרד
עבורם. הוועדה לא מצאה לנכון להתייחס לענין זה, כי היתה סבורה
שאין זה מתפקידה לחוקק חוק מיוחד עבורם, וכל עוד אין החוק כולל
אותם במפורש, הם גם אינם נכנסים לתחום זה.

אזכיר אותן נקודות שמליאת הוועדה
טיפלה בהן ושוועדת המשנה חזרה ודנה בהן והכניסה בהן שינויים.
אחת הכשירויות הדרושות לפי שרונה להיות חוקר פרטי היא זו הנזכרת
בסעיף 4(א)(4). כשטיפלה מליאת הוועדה בסעיף זה היא קבעה שבמקום
"שהוכר לענין זה מטעם הוועדה" יבוא "שהוכר לענין זה על-ידי שר
המשפטים או הוועדה", וועדת המשנה מציעה לכתוב "שהוכר לענין זה
מטעם הוועדה ופורסם ברשומות".

בסעיף 4(א)(6) היה כתוב "בתקנות"
בסוף הסעיף בנוסח שקבעה מליאת הוועדה, וועדת המשנה חשבה שזה מיותר
לכתוב פלה זאת, כי ברור שכאשר מדובר על התכנית שקבע שר המשפטים
הכוונה לתקנות.

בסעיף 2(ב) יש שלוש גירסאות,
לגביהן יש הסתייגות של שר המשפטים ושל יושב ראש הוועדה הפנוח,
חבר-הכנסת בן פאיר. הסתייגות שר המשפטים היא שלא רק שופט מחוזי
יוכל לשבת בראש ועדת הרשויה אלא גם מי שכשיר להיות שופט.
גישה זו של שר המשפטים לא נתקבלה בשלוש הגירסאות שלפניכם, כי
חברי הוועדה ראו מקצוע זה כמקצוע שיש להעמידו על רמה גבוהה ככל
האפשר ועל כן גם הוועדה המטפלת בו צריכה להיות ברמה גבוהה ובראשה
צריך לעמוד שופט מחוזי ולא מי שכשיר להיות שופט מחוזי. אשר לשלוש
הגירסאות עצמן, אפשר לעמוד על הביטחונים שבהן תוך קריאתן, ואני
חושב שאני פטור מלעמוד עליהם.

בסעיף 3 יש שתי גירסאות: אחת
של חבר-הכנסת ארידור ואחת של חבר-הכנסת אנקורדיון, שהאבחנה ביניהן
היא רק במוספת "ובמשרד הפיועד לחקירות פרטיות" בגירסת חבר-הכנסת
אנקורדיון. כלומר, יש דעה האומרת שחוקר פרטי צריך שתהיה לו כתובת
כדי שאפשר יהיה לפצוא אותו, ולא שיעמוד בקרן הרחוב, ויש דעה האומרת
שאין לדרוש שיהיה לו משרד.

בסעיף 4 יש הסתייגות של חבר-הכנסת
הלוג'יבקר לאורך תקופת המטאג. במקום שלוש שנים הוא מציע שנתיים.
בסעיף 4(א)(5) יש הסתייגות של חבר-הכנסת בן-פאיר הפנוח שבמקום
"המציא אישור מהמטרה שאין לה התנגדות" יבוא: "אין התנגדות". בין
גירסה א' לבין גירסה ב' ההבדל הוא בתוספת המלה "אופיו".

בסעיף 4(ב) ביקשו חבר-הכנסת
בן-פאיר הפנוח לאחד גם את פיסקה (3) המדברת על השכלה יסודית. בסעיף
זה יש גם הסתייגות לחבר-הכנסת אנקורדיון אשר הציע להוסיף סעיף קטן
(ג) בנוסח זה: לפני מתן הרשיון תפרסם הוועדה את שמות המועדפים

פ. ביבי:

בסעיף 6 יש שתי הסתייגויות לחברי-הכנסת אנקוריון וארידור. סעיף זה דן בשאלה מי חייב חוק פרטי לפסור פרטים במקרה שגילה עבירה במהלך החקירות שלו, וחבר-הכנסת אנקוריון מציע שבמקום "בדבר ביצוע של פשע" יבוא "בדבר ביצוע עבירה, והוא חייב לעשות כן, אף בלי דרישה כאמור בדבר ביצועו של פשע", וזה אמור לגבי סעיף קטן (א). כלומר, חוקר פרטי צריך לפסור לפשטרה על עבירה גם אם אינה פשע, לפי דרישת היועץ המשפטי לממשלה, אך במקרה של פשע חייב הוא לפסור על כך ללא דרישה כאמור. באותו סעיף יש הסתייגות לחבר-הכנסת ארידור שבמקום סעיף קטן (א) יבוא "אין חוקר פרטי חייב לפסור ידיעות שיש בהן כדי להפיל את לקוחו".

י. ארידור:

ההנפקה שלי הייתה שיש חובה על כל אזרח לפסור ידיעות על פשע כשהוא נחקר על כך, ולכן עניין זה פחות בסעיף שלפנינו ואני מציע להשאיר רק את עניין אי-הפלת הלקוח.

פ. ביבי:

בסעיף 6(ב) יש הסתייגות לחבר-הכנסת אביזוהר הפנקס לפחות את המלים "אלא במידה שהחקירה דרושה לצרכי הגנתו של לקוחו במשפט פלילי". כלומר, אם סבר היועץ המשפטי לממשלה שיש להפסיק את חקירת החוקר הפרטי המפריעה לחקירת המשטרה, ושאי הוא להרוש את הפסקת החקירה גם אם הייתה דרושה לצרכי הגנתו של הלקוח. הייתי מציע ניסוח אחר לקטע זה: במקום "אלא במידה" - "פרט לפידה".

היו"ד י. גולדשמידט:

אפשר לכתוב "פרט לפקדה".

ג. האוזנר:

עדיף לכתוב "פרט לחקירה הדרושה לצרכי הגנתו של הלקוח".

פ. ביבי:

חבר-הכנסת קלינגהופר מציע שאחרי סעיף 6 יתוסף סעיף שכותרתו תהיה "פיקוח" ושיאמר: "חוקר פרטי יפסור, לפי דרישתו של היועץ המשפטי לממשלה, או של מי שהסמין לכך, כל ידיעה הדרושה לביצוע חוק זה או התקנות לפיו, או לפיקוח על השירות והאמצעים בהם הוא נזהג להשתמש בהשגת ידיעות ואיסופן". ברור מה הצגתה כאן, ואנו פביאים את זה להכרעת פליאת הוועדה.

בפרק ד' יש הסתייגות של

חבר-הכנסת אנקוריון.

י. ארידור:

גם בפרק ג' יש נקודה שנשארה פתוחה, עניין הגיל הנדון בסעיף 8(א)(2). מספר חברים בוועדת המשנה טענו שלפי הכתוב כאן נמשך שבע שנים לא יוכל אדם לעבוד בתור חוקר עצמאי, ועל כן אמרנו שאנו שוקלים את הורדת הגיל.

פ. ביבי:

הוועדה סברה שהגיל הנקבע כאן הוא גבוה.

אשר לפרק ד' שכותרתו "פסור

לשירותי שפידה", חבר-הכנסת אנקוריון מעדער על הכללתו בחוק והוא ביקש להביא הסתייגות זו בפני פליאת הוועדה. אם תתקבל הסתייגות זו, יהיה צורך לשנות את שם החוק ולבטל את ההגדרה של "פסור לשירותי שפידה" בסעיף 1. אני מציע להעמיד לראשונה הסתייגות זו לדיון, כי אם תתקבל, יהיה צורך להכניס מספר תיקונים בחוק.

בסעיף 12(א) יש הסתייגות של

חברי-הכנסת ארידור וארזי הפציעים לפחות את המלה "אופיו". בסעיף 12(ב) מציע חבר-הכנסת ארידור שבמקום "אישור המשטרה" יבוא "אישור הוועדה" ושתיפחק הסיפה המתחילה בפללים "היה צורך בהעסקת שופר".

פ. ביבי:

בסעיף 16(ב) יש הסתייגות שלי
האומרת שאחרי "ייקבעו בתקנות" וכו' "ובמידה שלא נקבעו כאמור -
על-ידי ועדת משמעת".

בסעיף 18 יש הסתייגות של
חבר-הכנסת ארידור המציע לפחוק את סעיף קטן (ב). בסעיף 19 מציע
חבר-הכנסת ארידור לפחוק את סעיף קטן (ב), האומר "אמרתו של נאשם
בהליך משמעתי לפי חוק זה לא תשמש ראיה נגדו בהליך בפלילים".

בסעיף 22 יש הסתייגות לשר
המשפטים המציע לפחוק את המלים "באישור ועדת החוקה, חוק ומשפט".
לסעיף 23 רשומה הסתייגות שלי בה אני מבחין בין העונש על הפרת סעיף
3 לבין העונש על הפרת הסעיפים האחרים. אני מוותר על מבחנה זו
ואני מוכן להעלות את פירוש העונש גם על הפרת סעיף 3.

ברצוני להזכיר שגם בסעיף 21
שינתה ועדת המשנה מהנוסח שקבעה מליאת הוועדה. מליאת הוועדה אישרה
נוסח בזו הלשון: "תקפו של רשיון הוא לשלוש שנים מיום בתיבתו,
ורשאית הוועדה, על-פי בקשת בעליו, לחדשו לצמיתות". ועדת המשנה
שינתה את הנוסח ללשון שאנחנו רואים לפנינו. לפי הנוסח שמוציאה
ועדת המשנה מקביל רשיון זה לרשיון של עורך-דין או של מהנדס, כלומר,
אם מישהו קיבל אישור, הרי הכישורים שלו תמידיים, אלא שהוא צריך
לשלם את הפס הדרוש לחידוש תוקף הרשיון.

היו"ר י. גולדשמידט: נעבור עתה לדיון בסעיף החוק
לפי הסדר.

סעיף 1

היו"ר י. גולדשמידט: מה ראתה ועדת המשנה להשמיש את
ההגדרה של "משרד לחקירות פרטיות"
שהופיעה בחוברת הכחולה?

פ. ביבי:
הגדרה זו אומרת "מקום שבו
מועסקים אנשים לצורך ניהול חקירות
פרטיות", ולאורך התוספת שהכנסנו בסעיף 3 - "ובמשרד המיועד לחקירות
פרטיות" אחרי "לא יעסוק אדם כחוקר פרטי אלא אם יש בידו רשיון לכך
מאת הוועדה" - ההגדרה פחותה. משמע בסעיף 3 שמשרד לחקירות פרטיות
הוא המשרד הפעיל חוקרים פרטיים, ואם כן, יש חפיפה או הקבלה בין
סעיף 3 לבין ההגדרה של "משרד לחקירות פרטיות". נוסף לכך ראינו ליקוי
בשימוש במלה "מועסקים", כי יש אנשים שאינם מועסקים אלא עוסקים
בחקירות פרטיות. משום כך מצאנו לנכון לוותר על הגדרה זו.

היו"ר י. גולדשמידט: בהגדרה של "חוקר פרטי" הושמטו
המלים "לרבות מי שמועסק בכך"
אצל חוקר פרטי שלא כמתאמן" שהופיעו בחוברת הכחולה.

א. ירדן:
ברצוני להוסיף שלפי האמור
בחוברת הכחולה היו שני נבדלים:
אדם הרוצה לעסוק בחקירות פרטיות צריך שיהיה לו רשיון ופן הרבע שיש
לו רשיון הוא יכול לעסוק בחקירות פרטיות. אולם אם הוא רוצה לפתוח
משרד, דרוש לו רשיון נוסף. ועדת המשנה שינתה זאת ואמרה שגם מי
שקיבל רשיון בתור חוקר רשוי לא יוכל לעסוק בעצמו בתור חוקר רשוי
אלא אם קיבל אישור נוסף לפי סעיף 7. מפני זה משרד אינו "מקום שבו
מועסקים אנשים לצורך ניהול חקירות פרטיות", אלא כל מקום בו עושים
חקירות פרטיות. לכן אין צורך בהגדרה.

פ. שפיר:
בהקשר זה הייתי רוצה לחזור
להגדרת "חוקר פרטי" בחוברת הכחולה
האומרת "מי שעוסק בהשגת ידיעות או באיסוף, לצרכי אחרים ודרך
שירות ל... ל כ ל... , לרבות מי שמועסק בכך אצל חוקר פרטי שלא
כמתאמן". אם נמחק את הסיפה המתחילה במלה "לרבות", הדי למרות שכתוב
בסעיף 3 "לא יעסוק אדם כחוקר פרטי אלא אם יש בידו רשיון", לא נכלול

מ. שמגר:

הגדרת "חוקר פרטי", שהרי את השירות לכל בנות המשרד, ובעל המשרד הוא האומר לשכיר אילו חקירות לנהל. אם כן, אם נשארים רק עם ההגדרה של "חוקר פרטי" ומוחקים את ההגדרה של "משרד לחקירות פרטיות", רצוי להשאיר את הסיפה של הגדרת "חוקר פרטי" האומרת "לרבות מי שמועסק בכך אצל חוקר פרטי שלא כמתאמן". אם לא נעשה זאת, לא נכלול ברישוי לפי סעיף 3 את החוקרים השכירים העובדים במשרדים, כי אינם עוסקים במתן שירות לכל.

י.ה. קלינגהופר:

האם הדברים שהיועץ המשפטי לממשלה רוצה להבטיח אותם אינם כלולים

בסעיף 9? בדרך שמציע פר שמגר תהיה מבחנה בין שני סוגי רשיונות: רשיון למי שנותן שירות לכל ורשיון לאלה המועסקים על-ידי בעלי הרשיון מהסוג הראשון. אינני חושב שרצוי לסווג רשיונות כאלה לשניים. חוקר פרטי צריך שיהיה לו רשיון הדרוש למתן שירותים של חקירות פרטיות לכל, ואז אפשר להעסיקו כשכיר. אם משאירים את הסיפה של הגדרת "חוקר פרטי" אם כי קיים סעיף 9, מגיעים לחלוקה של רשיונות אישיים לעופות רשיונות לניהול משרד, בשעה שאין צורך לחלק אותם לשני סוגים. החוקר הפרטי הוא בעל רשיון כללי כמו הרשיון של האדם המעסיק אותו. אותו חוקר שכיר יוכל לפתוח משרד בעתיד, ודי בכך שהוא יצטרך לבקש רשיון לפתיחת משרד, אך למה לחייב אותו לבקש גם רשיון אישי? לכן נראה לי שלאור סעיף 9, לפיו צריך מפילא לדאוג שהאדם המועסק יהיה בעל רשיון, פיתורת הסיפה של ההגדרה של "חוקר פרטי".

מ. שמגר:

אני בכל אופן רואה הבדל בין הרשיון לו זקוק אדם כדי להימנות

על מקצוע מסויים לבין איסורים אותם אנו מטילים על בעלי משרדים. גם לעורכי-דין אסור להעסיק בעבודות משפטיות אדם שאינו עורך-דין, אבל אין זיקה בין איסור זה לבין התנאים לפיהם מגדירים מתאי זכאי אדם לקבל רשיון של עורך-דין. יש שני רשיונות: רשיון להיות חוקר פרטי ורשיון לנהל משרד, ואם הנחה זו נכונה, לא הייתי פוותר על הסיפה של ההגדרה האפורה.

י.ה. קלינגהופר:

אבל אז המסקנה היא שצריך לשנות את סעיף 9.

הי"ר י. גולדשמידט:

אם נוסיף להגדרה של "חוקר פרטי" את הסיפה המתחילה במלה "לרבות",

האם יחול סעיף 5 על אותו אדם המועסק אצל חוקר פרטי שלא כמתאמן, כלומר, האם גם הוא יהיה שלוחו של הלקוח? נראה לי שאותו עיקרון יחול גם על חוקר פרטי המועסק במשרד חקירות, וזה רצוי. לכן אני מחייב את הכללת הסיפה.

א. אגסוררון:

שפחתי לשמוע את דברי חבר-הכנסת קלינגהופר. לפי השקפתי יש ליקוי

יסודי בהצעה כפי שהובאה לפנינו בגלל שהיא כוללת את כל עניין הרשיונות המיוחדים למשרד. אני מבין שרוצים להכניס תחת פיקוח מקצוע זה של חוקרים פרטיים ועל כן אומרים שחוקר פרטי צריך לקבל רשיון, ומשקיבל את הרשיון הוא יכול לעבוד באופן עצמאי או לעבוד אצל מישהו אחר. האנלוגיה הקרובה ביותר שאני רואה לפני היא של עורכי-דין. עורך-דין צריך לעבור מטאג, לקבל רשיון, אבל כרגע שהוא מקבל רשיון הוא יכול לפתוח משרד, כמובן, אם יש לו אמצלים לכך ואם יש לו לקוחות. אני זוכר שלפני שנים היה מישהו שחשב שאפשר להגביל את הופעתם של עורכי-דין מתחילים בפני בית משפט, אבל זה לא יצא לפועל, וכיום זה מסתדר באופן טבעי - מי שיש לו כישרון ויש לו קיזו מופיע לפני בית משפט מחוזי או לפני בית המשפט העליון. האם יעלה על דעתו של מישהו לומר כי גוסף לרשיון של עורך-דין דרוש גם רשיון לפתיחת משרד של עורך-דין? אינני מבין את זה.

דברי ההסבר של פר קרתי בוועדת

המשנה הגבירו עוד יותר את התנגדותי לענין זה. בדברי ההסבר שלו הבינתי שיש אנשים שאינם חוקרים פרטיים, אבל הם בעלי אמצעים שפתחו משרדים ופעסיקים חוקרים פרטיים, ורוצים לתת איזה סטטוס חוקי לאנשים

א. אנקוריון:

אלה. אני חושב שזה פטול מעיקרו. זה כאילו היו אומרים שפלוני שאינו עורך-דין פותח משרד ומעסיק עורכי-דין, וכלום דבר זה יכול לעלות על הדעת? עצם הרעיון של פתח רשיון נפרד למשרד מכניס אפשרות זו של הפרדה בין שני הדברים.

לכן רוצה אני לומר בשלב זה שאנו צריכים להחליט על הקונצפציה בה אנו רוצים. אנסח להסביר עוד יותר את העניין. בדגש שאומרים כי דרוש רשיון נפרד למשרד מסתבכים פיד בהגדרת הכישורים הדרושים לניהול משרד. ועדת המשנה באה לידי הסכמה באשר לכישורים הדרושים כדי לקבל רשיון של חוקר פרטי, אך כאשר מדברים גם על רשיון לפתוח משרד, פוכרחים גם לקבוע כישורים אחרים. כל העניין נראה לי פופרן. אם אדם בן 23, עבר את האימון שהיה צריך לעבור וקיבל רשיון של חוקר פרטי, מדוע לא יעסוק בכך?

יש אומרים שצריך שיהיה משרד לחוקר פרטי כפובן זה שלא יעסוק במקצוע זה בקרן רחוב או בבית קפה, אולם זה אינו נוגע לחוק. האם לעורך-דין מותר לשבת בקרן רחוב ולנהל שם את עבודתו המשפטית? בכל זאת לא נאמר בחוק שצריך שיהיה לו משרד. זה יכול להיות ענין של אתיקה, של כללים, אבל מה זה נוגע לחוק? אנו מסבכים את העניין ללא צורך. אני שולל קביעת קטגוריה הנקראת "משרד" ושהמשרד צריך לקבל רישוי בהבחנה מענין החוקר הפרטי עצמו, וכפובן. יש לכך השלכה על ההגדרות. הצעתי היא לחוק את מעיפים 7 ו-8 בפרק ג'. את מעיפים 9 ו-10 צריך להשאיר, אנלי בהתאמה מסויימת.

היו"ר י. גולדשמידט:

התעוררה השאלה אם יש הכרח לכלול את ההגדרה של "משרד לחקירות פרטיות" בסעיף 1, ומכאן העלה חבר-הכנסת אנקוריון את השאלה העקרונית אם פתיחת משרד טעונה רשיון. אם הצורך ברשיון זה יבוטל, יהיו לכך השלכות על כמה מסעיפי החוק, ולכן אני מציע שנסכם קודם באופן סופי את עמדת הוועדה בדבר ההצעה שפתיחת משרד תהיה טעונה אישור. חבר-הכנסת אנקוריון הציע לבטל את דרישת החוק לרשיון לפתיחת משרד, הבאה לידי ביטוי בסעיפים 7 ו-8.

ביצג-משנה קרתי:

הכוונה לא היתה דווקא לחייב רישוי של משרד בנפרד מרישוי של חוקר פרטי. נקודת המוצא היתה שלמלכתחילה ביקשנו את הכישורים הגבוהים ביותר סכל חוקר מתוך השיקול, שלהבדיל מעורכי-דין או סטבנדטים המקבלים הפשרה מקצועית באולפנה או במכללה, מתמחים במשרד ואחר-כך מתחילים לעבוד - אין לחוקרים פרטיים בית-ספר ללימודים פורמליים והם רוכשים את היידע בעבודה מעשית. יתרה מזאת, עבודתו של חוקר פרטי קשורה בהרבה מקרים בחדירה לנושאים עדינים בתחום צנעת הפרט, ולכן חשבנו שדווקא לגבינו יש להחמיר יותר כאשר בכל מקצוע אחר, למשל, עריכת דין.

מאידך גיסא סברנו שלא יהיה נכון לחסום את הדרך למקצוע זה בפני צעירים שטרם הגיעו לגיל 30, שטרם התמחו במשך מספר שנים ושלא טילאו את כל הכישורים הנוספים שדרשנו. לכן הצענו להפריד בין חוקר עצמאי המנהל את משרדו או מעסיק אחרים לבין חוקר פרטי המוסמך לעבוד כחוקר, אך עדיין אינו מוסמך לעבוד כעצמאי. זו הסיבה לאבחנה זו בין חוקר מורשה בפיקוח מנהל משרד ובין מי שכשיר לנהל משרד, או, במלים אחרות, לעבוד באופן עצמאי. כלומר, הנקודה המרכזית אינה פתיחת המשרד, אלא העיסוק במקצוע כאדם עצמאי ואחראי, כאדם שעמד במבחן ושלא יכשיל את האנשים שבשירותם הוא עובד. בענין המשרד מה שרצינו להבטיח הוא שכאשר אדם יפתח משרד לחקירות פרטיות לפחות אחד המנהלים, או האדם שיהיה המנהל, יהיה בעל מקצוע, להבדיל מאנשים המשקיעים כספים בפתיחת משרד ומעסיקים שכירים או שותפים זוטרים בעבודות אחרות. משמע שאיננו באים לומר מי רשאי לפתוח משרד, אבל אנו אומרים שכדי לנהל משרד צריך שיהיה לפחות אדם אחד העונה לכישורים הגבוהים ביותר שהצענו כאן. זה הרעיון העיקרי המונה ביסוד האבחנה בין חוקר פרטי ובין מי שמנהל משרד, או, במלים אחרות, עובד באופן עצמאי.

י.ה. סלינגהופר:

זה לא בא לידי ביטוי ברור בנוסח

י. קורן:

אני מצטרף להנמקה של מר קרתי ואני בעד זה שנדרוש רשיון מיוחד למשרד. נראה לי שהשגיאה נעוצה בעצם ההשוואה של חוקר פרטי לעורך-דין. בעצם בזמן הכנת החוק היה חשש שמדובר בשטח ממוקד ועל כן חיפשו דרך להתגונן בפני מצב זה. אם כן, מדוע רוצים אנו להקל כשאנו מגיעים לדיון בסעיפים עצמם? הרי ביטול הצורך ברשיון מיוחד למשרד פותח פתח לתקלות, ולכן אני חושב שההנמקה של מר קרתי מטצה ואני מצטרף אליה.

ח. צדוק:

אני מצטרף לדעתו של חבר-הכנסת אנקוריון. אם יוצע להחמיר בכישורים הדרושים כדי שאדם יקבל רשיון כחוקר פרטי, מצטרף לאותן הצעות. אולם משקיבל אדם רשיון לעסוק במקצוע כחוקר פרטי צריכים, לדעתי, כל בעלי הרשיונות להיות שווים מבחינת האפשרויות לעסוק במקצוע. אני סבור, שאם נבחן בין בעל רשיון לעסוק במקצוע לבין רשיון כזה שיש לו גם רשיון נוסף לנהל משרד, נעמיד את החוקר הראשון בפני שני מצבים קשים: קודם כל נחייב אותו להיות שכיר. בכך מעמידים אנו אותו למעשה במצב של תלות בבעלי רשיונות למשרד.

א. עופר:

האם עורך-דין יכול להיות עורך-דין בלי משרד?

ח. צדוק:

- כן, אבל אין דבר כזה כמו רשיון לעריכת דין ורשיון למשרד של עריכת דין. מי שמקבל רשיון לעריכת דין יכול לעסוק במקצוע בדרך הנראית לו.

א. ידין:

כפי שכבר אמרתי, אנו מעמידים את החוקר קודם כל במצב של תלות בבעלי רשיונות ואומרים לו, שאם הוא רוצה לעבוד באופן מאושר במקצוע זה, הוא יכול לעשות זאת במשך חמש שנים כשכיר במשרד של חוקר. האלטרנטיבה שתעמוד בפניו, אם אינו רוצה להיות שכיר או אם לא מצא לעצמו מקום עבודה כשכיר, היא לעסוק כחוקר פרטי שלא במסגרת משרד.

ח. צדוק:

החוק אוסר זאת, אבל אני רוצה לראות לנגד עיני את האדם שיש לו רשיון של חוקר פרטי ושלא הצליח להסתדר כשכיר במשרד כלשהו והוא בכל זאת רוצה להתפרנס מעבודתו. דעתי היא, כי משהגענו למסקנה שלאדם כישורים הדרושים לחוקר פרטי ונתנו לו אישור, צריכים אנו לתת לו אפשרות לעסוק במקצועו בדרך בה הוא בוחר, בין כעצמאי, בין כשותף ובין כחוקר שכיר. אין להגביל אותו לדרך זאת של חוקר שכיר בלבד, כי לדעתי התוצאה תהיה, שהוא ימצא במצב של תלות, או שיצטרך לחפש לעצמו דרכים עקיפות ומסוימות, ואייתם. אומר גם לא סבוגדות, כדי לעסוק במקצוע בלי משרד. אני חושב שבכך יוצרים אנו מצב בלתי רצוי. כפי שהתחלתי את דברי אני מסיים ואומר שאקבל כל הצעה סבירה שתבוא להחמיר לגבי הכישורים, אך משניתן רשיון, כל בעלי הרשיונות צריכים להיות שווים.

י. ארידור:

אני שותף להשקפה שהביע מר קרתי ואני חושש, שאם נבדוק במה יכולים אנו להחמיר בכישורים, נראה שהמורה די עלולה דווקא להגביר את התלות עליה דיבר חבר-הכנסת צדוק. לפי הנוסח שלפנינו דרושה התמחות של שלוש שנים; ואולי סבור שיש להקטין תקופה זו, אולם נניח שתישאר תקופה זו. החמרה בכישורים פירושה, למשל, לדרוש תקופת התמחות של ארבע-חמש שנים במקום שלוש שנים. הדבר יביא לכך שאדם אשר סיים את השירות הצבאי ולא כל אחד מתמחה דווקא בתחום הצבאי - ימצא במשך תקופה זו נפססוס של מתמחה, ואז או שנדחוק אותו מתחום זה או שנגדום לניצולו על-ידי מאמניו.

איך נהגנו בעניין זה? אמרנו שאנו מקטינים את תקופת ההתמחות. גם שלוש שנים זה הרבה. אך מאיך גיטא ברור שאי-אפשר לומר לאדם שסיים שלוש שנות התמחות כי הוא ינהל משרד ללא פיקוח, משום שיש בכל זאת הבדל בין חוקר פרטי לבין עורך-דין. צריך להביא בחשבון לעורך-דין

י. ארידור:

של הכשרה מקצועית. מנסיוני יכול אני לומר שתחום החקירה הפרטית הוא די פרוץ ופרובלמטי, והגישה אליו צריכה להיות החמרה בפיקוח. אם אי-אפשר להחמיר בפיקוח על-ידי הגדלת תקופת הסטאג' משום שהדבר מאפשר ניצול לרעה, מן ההכרח להחמיר על-ידי פיקוח אחר, והפיקוח ההגיוני הוא לומר לחוקר שהוא יכול להתחיל לעבוד, אבל בפיקוחו של אדם שהוא בעל כישורים נוספים. אני בעד צמצום הכישורים הנוספים, כלומר אי-אפשר להגביל את האפשרות לפתוח משרד לגיל 30 או לתקופת נסיון בת חמש שנים. הייתי מצפה שבגיל 25-26 יוכל אדם לקבל רשיון לעבוד באורח עצמאי. לכן נראה לי שהפתרון של הפרדה בין שני הדברים כפי שהצענו אותו, בכפוף לצמצום התקופה, הוא הפתרון הטביר ביותר במקרה כזה.

ח. צדוק: אדם שיש לו רשיון, אך יכול לעבוד רק כשכיר הוא למעשה סטאג'ר עם

טרט אחד.

י. ארידור:

אבל יהיה גרוע יותר אם נאמר שאיננו נותנים לו אף לא רשיון לעבוד כשכיר, שהרי זה פירושה של החמרה בכישורים, שלה היית מסכים, כדברייך, לו הייתה באה הצעה כזאת.

ח. צדוק:

מה שאני אומר הוא שניתן דעתנו על הכישורים הדרושים לאדם כדי לקבל רשיון לעסוק כחוקר פרטי. אם מישהו יהיה סבור שלא די בכישורים המוצעים, נבדוק זאת, אבל מי שיש לו כבר הכישורים הדרושים רשאי לעסוק במקצוע בצורה בה הוא בוחר.

י. ארידור:

ענין ההחמרה בכישורים הוא בלתי אפשרי, לדעתי. מצד אחר, אם נשארנו את הכישורים המוצעים כפי שהם, הרי אדם, שעסק במקצוע זה במסגרת המסורה הצבאית והשתחרר בגיל 21, יוכל גלי כל הגבלה נוספת לעבוד בחקירות פרטיות באורח עצמאי והוא עלול לעשות דברים שהם בל ייעשו, ובזאת יכולים אנו להיווכח על-פי הנסיון. קציני משטרה לשעבר, אשר רואיינו בעתוננים, אסרו, בתשובה לשאלה איך הם רואים את המקצוע, כי כאשר הם יודעים על כך שהחקירה שהם הולכים לנהל כרוכה בעבירה פלילית הם מעלטים עין מכך ועל-ידי זה הם יוצאים ידי חובתם. אם כן, הם מוכנים לנהל את החקירה בלי להתעניין למה ישמשו המסמכים, וזה דבר חמור מאוד לגבי אנשים שיש להם כבר נסיון רב בענייני חוק, ואם מקבלים תשובה גלויה כזאת מקצין משטרה לשעבר, יש מקום להיות סודאג מאוד לגבי רמתו האפשרית של בחור בן 21-22, שרק השתחרר מהצבא ומקבל רשות לעסוק במקצוע. לכן אני תומך בגישה של סר קרתי.

י. ה. קלינגהופר:

גם אני נוטה לדעה שהעיסוק בחקירות פרטיות הוא מקצוע מיוחד בסינו, ושלא כבעיסוקים אחרים בדרך-כלל הרי בעיסוק זה יש אשיבות מיוחדת למשרד. כאן סומך אני על הנסיון של המשטרה. ודאי יש בידה מידע המחזק גישה זו שבעיסוק מיוחד זה טוב שלחוקר פרטי עצמאי יהיה גם מקום קבוע, משרד רשמי, העומד תחת פיקוחה של הרשות המוסמכת בענין זה, נוסף לרשיון האישי. שיקול זה יכול אני להבין, אלא שההסבר שקיבלנו מטר קרתי אינו מביא אותנו להבנת הטיעון. מר קרתי הבחין בין עצמאים לשכירים ואמר כי בעוד שחוקר שכיר די שיהיה לו רשיון אישי, הרי שחוקר עצמאי צמוד למשרד, ומשרד טעון אישור ופיקוח. כך הבנתי את ההסבר שלו, וזה לא כתוב.

י. ה. קלינגהופר:

אולי לא הובנתי כהלכה. לא הכחנתי בין שכיר לעצמאי.

י. ה. קלינגהופר:

אני סבור שכן צריך להבחין ביניהם, ולפי הכתוב בטיעון גם אדם שאין לו משרד רשמי או שבכלל אין לו משרד רשמי לעסוק באופן עצמאי במקצוע זה אם יש בידו רשיון לפי סעיף 3. רק אם מצונו שלו רוצה הוא להעמיד את עיסוקו על רמה מפותחת יותר ולפתוח משרד מיוחד, הוא זקוק לרשיון לפתיחת משרד.

לפי גירסה א' בסעיף 3 הוא תמיד
חייב לעשות זאת.

י. ארידור:

י.ה. קלינגהופר:
לגבי חוק זה חשובה האבחנה בין
עצמאים ובין מועסקים, ואבחנה זו
אינה באה לידי ביטוי גם לא בגירסה א'.
7: "לא יעסוק אדם כחוקר פרטי עצמאי אלא אם הוא בעל משרד לחקירות
פרטיות ויש בידו רשיון לפתיחתו". בפרק ג' מדובר על בעל משרד או על
מנהל משרד, ואינני יודע אם מנהל משרד נכנס לקטגוריה של שכיר או של
עצמאי ועל כן אני מסתפק באופן ארעי בבעל משרד ואולי נוסיף אחר-כך
גם מנהל משרד.

אני מכין שלפי דעתך פתיחת משרד,
כפי שיוגדר הדבר, טעונה רשיון.

היו"ר י. גולדשמידט:

מ. שמגר:
אני יכול לומר לחברי הוועדה שאותה
דילמה העומדת בפני הוועדה היתה גם
אצלנו במשרד וקיימנו דיונים סמושכים בנדון. הדעה שהתגבשה אצלנו היתה
שיש מקום לאבחן בין סוגי הרשיונות. כאשר משלבים מקצוע זה עם מקצועות
אחרים, טוב להשוות לא רק כדי למצוא נקודות דמיון, אלא גם כדי למצוא
את נקודות השוני, ואין השוואה מסוכנת יותר מאשר העתקה שבלונית כדי
של תנאים מסקצוע אחד למקצוע אחר, כי כל מקצוע נלמד בצורה אחרת
והופכים לכשיר בו בצורה אחרת.

נקודת המוצא צריכה להיות סעיף 4
האומר מה צריך אדם לעשות כדי שהיה כשיר לעבוד כחוקר. גם אם בהפוך בו
ונחזור ונהפוך בו לא נוכל להוסיף בו דבר. על האזרחות הישראלית איננו
יכולים להוסיף דבר; הגיל אינו דבר מהותי. אלו מרגישים שיש חסרון
מהותי אחד שאדם זה אינו עובר שום מסלול המכשיר אותו למקצוע. ייתכן
שבמשך השנים ישתנה הדבר. ההתפתחויות במכללות הן כאלה שייתכן כי
תיפתח מגמה כזאת במשך הזמן, ואז אפשר יהיה לקבוע בחוק שאדם צריך
להיות בוגר אותה מגמה כדי להיות חוקר פרטי. בהעדר אפשרות להגדיר
תנאי כשירות צריך היה לבוא סיווג המאבחן בין אדם העוסק כחוקר פרטי,
אבל תחת פיקוחו של מישהו אחר, לבין אדם שהוא עצמאי לחלוטין בסובן
זה שהוא עובד בעצמו, על אחריותו הוא, או שהוא מעסיק אחרים. נקודת
המפתח היא שאין מישהו נוסף הנושא באחריות כוללת עבור מה שעושה אותו
אדם.

לאור תנאי הכשירות בסעיף 4 יכול
להיות שאחרי שאדם סיים שירות צבאי הוא פותח מיד משרד לחקירות. והרי
זה מקצוע שכולו היולי. אין בו אתיקה, ואם יש מסודת, היא דו-משמעית.
כך זה בכל העולם. מקצוע זה לא בא אלינו עם שום מטען חיובי במיוחד,
פרט לזה שהוא משגשג ופורח כפטריות לאחר הגשם. העיקרון הוא שאדם רשאי
לעסוק במקצוע כרצונו, אבל אנו קובעים רישוי כדי להגן על הציבור,
ומקרה זה הוא מקרה קלאסי המהייב רישוי. צריך שאדם יעבור את כור
ההיתוך של עבודה בתחום מסויים, ואני מסכים שזאת יכולה להיות עבודה
כשכיר. איני רואה שום אסון בכך שאדם יוכל לפנות אל האיש הנדון
באופן עצמאי ולהעסיק אותו במשרד. יכול להיות שזה טעון אבחנה, ולגבי
גירסת חבר-הכנסת קלינגהופר ייתכן שהיינו מבהירים את העניין אילו
היינו כותבים בסעיף פתיחה שסוגי הרשיונות הם שניים: רשיון של החוקר
הרגיל ורשיון של בעל משרד. אולם זה דבר טכני, ואני יכול להתייעץ עם
חברי לגבי דרכי ניסוי שלא ישאירו ספק.

אם ננסה לחפש כישורים נוספים, אנו
עלולים להגיע למצב בו נמית את המקצוע, כי מה יעשה אדם עד שיגיע
לאותם כישורים? במקרה כזה הוא עלול לעסוק במקצוע ללא רשיון. אם נקבע
למשל, שצריך להגיע לגיל 27 כדי לקבל רשיון, מה יעשה אדם אחרי השירות
הצבאי, אחרי שסיים שנתיים התמחות? - הוא ינהל חקירות באופן בלתי
רשמי. החמרה בתנאים פירושה יצירת וואקום, כדי לא ליצור החמרות
ככישורים יצרנו אסקלציה זאת.

א. עופר:
אני מצטרף לאלה שהם בעד הכנדה ופיקוח, וזאת בגלל אופי המקצוע והאנשים הנמשכים למקצוע. באופן טבעי לא נוכל לדרוש כישורים יותר מרזקי לכת. אני חושב שצריך להיות פיקוח על ענף זה ואיני רואה איך אפשר לפקח בלי שיהיה לפחות משרד או מקום קבוע.

היו"ר י. גולדשמידט:
השאלה העקרונית העומדת בפנינו היא אם לדרוש גם רשיון שני של פתיחת משרד. נצביע בנדון.

ה צ ב ה

ההצעה לדרוש רשיון לפתיחת משרד נתקבלה כדי שלא יהיה ספק ברצוני לומר א. אנסוריון:
שאם יש צורך במשרד, כפי שזה בא לידי ביטוי בסעיף 3, אינני מתנגד לזה. אני מוכן להסכים לכך שייאמר כי בחוץ רשיון ושהחוקר הפרטי יעבור במשרד המיועד לחקירות פרטיות, אולם אני מתנגד לדרישת רשיון מפרד לצורך פתיחת משרד. השאלה היא היכן תירשם הסתייגותי בענין זה. היו"ר י. גולדשמידט:
תחליט על כך בסעיפים הבאים.
כיוון שסיכמנו נקודה עקרונית זו אני מציע שנחזור לחוק זה בישיבה הבאה ונעבור עכשיו לנוסח החדש של פקודת הנמלים. אנו פתייחסים עכשיו לעבודה שנעשתה בוועדת המשנה בראשותו של חבר-הכנסת קלינגהופר. אנקש את יושב ראש ועדת המשנה, חבר-הכנסת קלינגהופר, להעיר הערותיו לנוסח החדש.

ב) פקודת הנמלים (נוסח חדש) - סיכומי ועדת משנה א'

י.ה. קלינגהופר:
הנוסח החדש הוא של פקודה מנדטורית: "Ports Ordinance" פקודת הנמלים משנת 1926. לגבי התיקונים שנתקבלו מאז - הן מזמן המנדט והן אחרי קום המדינה - קיבלנו הצעה של נוסח חדש כפי שיצאה מלפני הוועדה הסטטוטורית, אשר הוקמה על-פי סעיף 16 לפקודת סדרי השלטון והמשפט ושראשה עמד השופט של. דנו בהצעה זו מסוף פברואר שנה זו עד תחילת חודש יוני וקיימנו לפחות ישיבה אחת בשבוע, אך לרוב - שתי ישיבות בשבוע. נתנו דעתנו על מבנה החוק לפי הנוסח החדש ועל כל סעיף ומסעיף ועל כל פרט ופרט. לדעתי, זכות רבה בעיצוב הטייטה של הנוסח החדש לשני היועצים של משרד המשפטים, האדוונים שלי ודמביץ, ולהם נתונה תודתי על שקידמו מלאכה זו. יורשה לי לציין גם שבישיבות ועדת המשנה השתתפה גם יועצת משפטית של משרד התחבורה, הגב' בתיה אבלין, אשר סייעה בעבודתנו לא מעט. שיטה זו לצרף לדיונים בוועדה גם יועצים משפטיים של המשרד הנוגע בדבר מוכיחה את יעילותה מן הצד המעשי.

היינו מביאים ברצון לעיון פליאת הוועדה בעיות מיוחדות אילו היינו נתקלים בכאלה, אך בנוסח חדש זה לא התעוררו בעיות שצריך להעסיק בהן את פליאת הוועדה, ועל כן אני מבקש שהוועדה תאשר את הנוסח החדש כפי שהוצא לחברי הוועדה. אם יאושר הנוסח החדש, הוועדה תקבע ודאי גם את מועד הפרסום.

א. דמביץ:
משרד התחבורה מבקש שתחילת הנוסח הזה תהיה 30 יום אחרי הפרסום.

ח. צדוק:
פתוך הנחה שהנוסח יתפרסם בחודש יולי אני מציע שהחוק ייכנס לתקפו 1-2 בספטמבר, ולא 30 יום אחרי הפרסום.

היו"ר י. גולדשמידט:
אם כן, הוועדה מאשרת את הנוסח שהובא לפניו. ההנחה היא שהפרסום יתקיים בחודש יולי ופתוך הנחה זו אנו קובעים את ה-1 בספטמבר 1971 ואת התאריך העברי המקביל כיום כניסת החוק לתקפו.